

Aikakauskirja Kasvatus
Abstraktit

Jauhiainen, Arto – Nori, Hanna. 2017. PUURTAJAT, STATUKSEN KOROTTAJAT JA KOULUTUSPÄÄOMAN UUSINTAJAT: TOHTORIOPIKELIJAT JA HEIDÄN TAUSTANSA SUOMALAISELLA YLIOPISTOKENTÄLLÄ. Kasvatus 48 (2), 80–95.

Korkeakoulutuksen kotimainen valikointitutkimus on kohdistunut perustutkinto-opiskelijoihin ja jättänyt tohtoriopintoja suorittavat pitkälti huomiotta. Artikkelissa tarkastellaan Suomessa opiskelevien tohtoriopiskelijoiden taustoja ja elämäntilanteita sekä suomalaisen tohtorikoulutuksen sosiaalista valikoivuutta ja lohkoutuneisuutta. Tutkimuksen aineistona on henkilö pohjainen rekisteriaineisto kaikista vuonna 2011 tohtorintutkintoa Suomessa suorittaneista henkilöistä (N = 18 687). Aineistoa analysoitiin frekvenssijakaumien, ristiintaulukointien sekä klusterianalyysin avulla. Tutkimus osoittaa, että tohtoriopiskelijoiden ikä, perhe- ja elämäntilanne, aiempi koulutus, ammatti sekä peritty ja hankittu sosiaalinen asema on hyvin heterogeeninen. Tulokset osoittavat jaon elitistisempiin ja kansanomaisempiin tieteenaloihin ja yliopistoihin pätevän pitkälti myös tohtorikoulutuksessa. Tohtoriopiskelijat ovat koko väestöön verrattuna lähtöisin varsin runsaan koulutuspääoman perheistä. Aineistosta erotettiin kolme tohtoriopiskelijaryhmää: Pitkän linjan puurtajat, Statuksen korottajat sekä Koulutuspääoman uusintajat. Ryhmät todentavat tohtorikoulutuksen lohkoutumista, hierarkioita sekä akateemisen koulutuksen sosiaalista periytymistä. Ryhmät kuvastavat myös jännitteitä tohtoriopiskelijoiden moninaisten elämäntilanteiden ja taustojen sekä nykyisen tohtorikoulutuspolitiikan tavoitteiden ja ideaalien välillä.

Asiasanat: tohtorikoulutus, sosiaalinen tausta, valikoituminen, yliopistot, tieteet

Lestinen, Leena – Autio-Hiltunen, Marjo – Kiviniemi, Ulla. 2017. SUOMEN NUORTEN KÄSITYKSIÄ KANSALLISESTA IDENTITEETISTÄÄN JA EUROOPPALAISUUDESTAAN. Kasvatus 48 (2), 96–109.

Tarkastelemme tässä artikkelissa Euroopan integraation ajan nuorten konstruointeja kansallisesta kulttuurisesta identiteetistään sekä suomalaisuudesta ja eurooppalaisuudesta. Sisällönanalyttisesti käsitelty tutkimusaineisto on koottu nuorten pienryhmäkeskusteluissa yläkouluissa ja lukioissa kolmessa kaupungissa. Kaikkiaan 11 keskusteluun osallistui 67 nuorta, joista 18:lla on transnationaalinen tausta. Oma kansallisuus ei sisälly nuorten välittömään itsensä tunnistamiseen, mutta nuoret pitävät suomalaisuuttaan selvästi ensisijaisena vieraaksi jäävään eurooppalaisuuteen verrattuna. Transnationaalit nuoret mieltävät itsensä yksilöllisin painoituksin, yhden tai kahden kansallisuuden tai globaalisuuden pohjalta. Suomalaisuuden kulttuuriset piirteet ovat yhteydessä aikakauden yhteiskunnallisiin oloihin, ja nuoret tekevätkin selkeän eron oman sukupolvensa ja vanhempien sukupolvien välille esimerkiksi stereotyyppioita kyseenalaistamalla. Nuorten suomalaisuuteen sisältyvät avoimuus, kansainvälisyys ja kokemus monimuotoisesta kontekstista, myös rasmin ilmiöstä. Koululta nuoret odottavat yhteiskunnallisissa aiheissa ja kysymyksissä enemmän moninäkökulmaisuutta ja keskustelevaa otetta.

Asiasanat: identiteetti, suomalaisuus, eurooppalaisuus, transnationaalisuus, nuoret, koulu

Hermanfors, Kaisu. 2017. ERILAISUUDEN DISKURSSIT ERITYISPEDAGOGISESSA KONTEKSTISSA. Kasvatus 48 (2), 110–127.

Tämän diskurssianalyttisen tutkimuksen kohteena on kasvattajan ja kasvatettavan väliseen vuorovaikutukseen keskeisesti vaikuttava erilaisuuden tulkinta. Sen lähteenä ovat kasvatusalan

opiskelijoiden kirjoitelmat (N = 87). Tutkimuksen teoriaperustana olevan sosiaaliskonstruktivistisen näkökulman mukaisesti kirjoitelmien ajatellaan heijastavan kirjoittajien henkilökohtaisten näkemysten ja kokemusten ohella kielenkäyttöön sitoutuneita, kulttuurisia erilaisuuden tulkintoja. Niiden puolestaan nähdään syntyneen ja välittyvän vuorovaikutuksessa, jossa ne rakentuvat mutta jossa niitä myös muutetaan. Tutkimuskokonaisuuden rakentamisessa on hyödynnetty erityispedagogisen tiedon ohella inklusiivisuutta sekä sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja poliittisuutta painottavien sosiaalisen vammaistutkimuksen, feministisen ja kulttuurintutkimuksen sekä kriittisen teorian näkökulmia. Aineistosta rakentui neljä diskurssia, joita olivat ylyksilöllistävä, yleistävä, sosiaalistava ja toiseuttava. Näitä tarkastellaan hierarkkisesti nelikentässä. Diskurssit avaavat niin erityispedagogiikkaan kuin yleiseen kasvatukseen sekä opettajankoulutukseen sieltä aiemmin puuttuneen näkökulman erilaisuuteen liitettyjen kulttuuristen merkitysten käsittelemiseen. Niiden purkaminen ja uusien identiteettien synnyttäminen sisältyvät olennaisena osana inklusiiviseen kasvatukseen.

Asiasanat: erilaisuus, erityispedagogiikka, sosiaaliskonstruktivistinen näkökulma, sosiaalinen vammaistutkimus, inklusio, diskurssianalyysi

Rintala, Heta – Nokelainen, Petri – Pylväs, Laura. 2017. KATSAUS OPPISOPIMUSKOULUTUKSEEN INSTITUUTIONA SAKSASSA, ENGLANNISSA JA SUOMESSA. Kasvatus 48 (2), 128–140.

Oppisopimuskoulutuksen ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen edistäminen on ollut kansainvälinen kehityssuunta viime vuosina. Tämän narratiivisen katsauksen tavoitteena on kuvata ammatillisten koulutusjärjestelmien eroja sekä tarkastella erityisesti oppisopimuskoulutusta instituutiona Saksassa, Englannissa ja Suomessa. Katsaus pyrkii lisäksi huomioimaan ne kehitystrendit ja haasteet, jotka voivat vaikuttaa oppisopimuskoulutuksen asemaan osana ammatillista koulutusta. Katsauksen aineisto koostuu aiemmasta tutkimuksesta, raporteista ja selvityksistä. Katsaus toteutettiin teorialähtöisesti Scottin (2014) institutionaalisen viitekehysten avulla. Katsaus osoittaa, että oppisopimuskoulutus sekä siihen kohdistuvat odotukset ja arvostus vaihtelevat maittain mutta saavat aikaan myös haasteita oppisopimuskoulutuksen kehittämiseksi. Myös globaalit työelämän muutokset ja koulutuksen trendit vaikuttavat sekä opiskelijoiden että työnantajien osallistumiseen ja oppisopimuskoulutuksen kysyntään, jotka ovat merkittäviä tekijöitä oppisopimuskoulutuksen toteutumisessa.

Avainsanat: oppisopimuskoulutus, ammatillinen koulutus, institutionaalinen viitekehys, narratiivinen katsaus